

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. VI. An detur ignorantia aliqua juris naturae, & quae? Probatur dari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

si bonâ præstantur fide, etiam semper esse innocuas. Hinc si verè quis non meminerit diem esse veneris, subitoque partem carnis, ne morâ temporis, aut calore æstatis corrumpatur veritus, aut alia cogitans, ori inserit & comedit, neque interim vlla præcepti occurrit memoria; innocuum est quod agit, & præcepti violati nec culpâ nec pœnâ inuoluitur. Eadem est enim huius ignorantia, quæ præcedentium ratio: sustulit namque id quod ad peccati formam requiritur, nempe voluntarium. Neque ad rem facit si dicas, *equiparari in iure, scire & debere scire*. Item, *ignorantiam iuris non excusare*. Nam fori externi & politici sunt hæ regulæ. In hoc enim ex præsumptionibus agitur; internas hominum actiones discernere Judici cum non detur. Præsumitur autem is scire jura, qui ea debuit non ignorare. Hinc ea si infregerit, sciens & ex proposito illa violasse, in humano foro censendus est. In foro autem interno, sicut Conscientiæ, quæ actionum omnium iudex est, constare potest, an omnia fide agantur bonâ; an ignorantia verè fuerit inuincibilis an affectata; an incogitantia innocua fuerit, an contrâ falsò infractæ legi prætendatur; ita etiam legitimè potest sententiam ferre, & ignorantem se, à violati juris, quod ignorabat, crimine ritè absolvere.

§. VI.

*An detur ignorantia aliqua juris nature, & quæ?
Probaturs dari.*

*Datur ratio cur hac
questio particu-
lariter
proponatur.*

QUamquam autem ea quæ à me exposita sunt, plana sint ad eò & manifesta, vt nullâ ratione bonâ à quoquam possint refutari: & verò in tribus ignorantia generibus, ab omni Catholico homine ferè admittantur; tamen duæ difficultates ignorantia juris nature obuoluuntur, quas penitus exequi non est animus, cum is grauissimorum Theologorum fuerit præclarus labor: neque verò libet toties acta agere, aut sarcinas meas instruere de alieno, cum id non sit necessè. Dissimulare tamen eas omninò non possum, ne quidquam sedulus Lector requirat hâc in parte, quod ad Conscientiam moderandam requiritur.

Fortassis

Fortassis etiam non paruo vsui erit hæc dissertatio, vt fucus detra-
hatur aliquorum licentiæ, qui dum magnificis verbis, mortalium
Conscientijs sese dicunt consulere, turbant omnia, & sacra &
profana, & quod ipsis pejus est, se. Modeste itaque agamus om-
nia: ita vult Paulus: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus:*
quod iis præcipuè incumbit, qui modesti facti sunt, aut haberi
volunt pro effores. Multa enim in hæc materiâ de quâ agimus,
acta sunt & dicta ab aduersariis satis perperam. Multorum, in-
quam, in Ecclesiâ excellentium virorum proscissa fama, calum-
niis, & quidem immanibus impetita virtus, arrosi mores: quibus
non habeo quod respondeam, nisi turpe admodum esse, veritatis
inquirendæ prætextu, Christianam charitatem tam enormiter
violari. Et quamquam durioribus verbis eiusmodi iniurias pos-
sem refellere; tamen vti rectè de se dicebat Tullius, non tam me-
minisse debeo quid eiusmodi homines mereantur audire, quàm
quid me deceat dicere, & calumniatoribus objectare. Igitur rebus
agamus rem, non dicteriis aut calumniis.

*Non satis
modeste
hanc tra-
ctant ad-
uersarij.*

Ad Phil.
4. v. 5.

38. Itaque quamuis in aliis admittendis nulla sit difficultas, gemi-
na tamen in iuris naturalis ignorantia obijcitur. Primò enim
negant nonnulli, vllam dari huius iuris ignorantiam, cum ipsi na-
turæ inserta sit lex, eique cõuua: itaque volunt omnem iuris na-
turalis ignorantiam esse vincibilem aut affectatam, ac proinde
numquam à peccato excusare. Atque de hac quæstione satis
modeste disputatur. Altera ab aliis agitur turbulentius. Nam
quamuis eam dari admittant, dicunt tamen eam à peccato ne-
minem prorsus excusare; nouitia esse Theologastrorum similia
docentium commenta, perniciem bonorum morum, Theologiæ
veræ destructionem, cæcos esse & duces cæcorum hæc qui populo
imponunt; & multa in hanc sententiam, quæ mox videro. De
primâ quæstione agamus modò.

39. Ac primò quidem, dico cum Vasquez, generalium legum na-
turæ non dari ignorantiam inuincibilem. *Possent quidem*, inquit,
aliquis eas non considerare; at verò aliquo modo ignorare non possent.
Rãtio autem ea est quæ modò allata est; nempe quod lex illa
naturæ rationali sit ingenita; quodque primum fundamentum
sit è quo actionum humanarum petenda sit honestas. Et sicut
aliarum scientiarum prima quædam sunt principia, quæ nec de-
monstrari possunt, nec ignorari ab eo, qui eam scientiam, cuius

*Non datur
in homine
ignorantia
generalium
legum Na-
turæ.*

Vasq. in 1.
2. disp.
112. c. 2.

hæc sunt principia, proficetur; ita & hæc sunt eiusmodi fundamenta, quibus rationalis vitæ & commercii facultas omnis & scientia, quam ratio ab homine exigit, incumbit. Quæ proinde nec demonstrari ulterius debent, nec sine naturæ rationalis vitio & subuersione, possunt ignorari. Atque ad hanc legis naturæ & Decalogi scientiam generalem, reuocandæ sunt Patrum sententiæ, quibus asserunt legem Dei inscriptam in cordibus nostris; Decalogi præcepta ignorari non posse, & multa in hanc rem; quæ quidem affatim congerunt aduersarii labore magno; credo vt folia impleant & auctoritatem ex tantâ sententiarum farragine sibi concilient; fructu verò nullo, si iis ignorantiam omnem juris naturalis velint excludere: quandoquidem generalem illam primorum principiorum naturalium, quæ Decalogo continentur scientiam, de quâ solâ loquuntur Sancti Patres, naturæ minimè denegemus.

Aduersarij magno apparatus auctoritates SS. Patrum congerunt, vt probent res claras et quæ admittuntur ab omnibus.

Datur tamen ignorantia earum legum, quæ ex primis, per consequentiam deducuntur.

40. Ast verò (quòd & in aliis scientiis sæpissimè contingit,) vt ex primis principiis quæ ab omnibus cognoscuntur, consecutiones multæ & consequentiæ deducuntur, quas non omnes æquè facillè intelligunt, aut præ mentis hebetudine, aut quòd è primis principiis ratiocinationem non rectè instituunt ipsi, aut ab aliis institutam non percipiunt: ita fit sæpissimè, vt consequentias è primis naturæ rationalis principiis, quæ nemo ignorare potest, legitime quamuis deductas, multi non intelligant: aut quòd tardo sint hebetique ingenio, aut quòd reipsâ obscuriores sint, quàm vt passim intelligantur, aut etiam quòd ipsis numquam sint propositæ. Atque hæc est ipsissima D. Thomæ sententia, quam clarissimis exponit verbis. *Huiusmodi, autem inquit Vasquez, sunt præcepta contra delectationem morosam in materiâ venereâ; vnius uxoris & perpetuitatis matrimonii, adde & voluntariæ pollutionis, præsertim valetudinis conseruandæ prætextu; imò & fornicationis, cuius ignorantiam inuincibilem dari posse agnoscit D. Thomas, prout antè vidimus, atque alia eiusmodi. Hæc, inquam, & similia, quamuis sint juris naturæ, aliquando & quidem inculpate ignorantur.* D.T. 1.2. q. 94. a. 4. Hic n. 23.

Probatum primo ratione.

41. Quid enim? an ea omnia tam euidenter educuntur ex primis naturæ principiis, aut ex præcepto *Non mechaberis*, vt ea rudis quisque exinde possit suo Marte deducere? certè eiusmodi sunt hæc, vt acutissimus quamuis ingenio Theologus Durandus, hæc in parte

Durand.
in 4. dist.
38. q. 2.

in parte cœcutiuerit; adeoque non viderit evidentes esse has
consecutiones, vt etiam negauerit fornicationem simplicem natu-
ræ iure esse prohibitam, sed mero iure Diuino positiuo. Igno-
rauit itaque consequentiam hanc Durandus, absque dubio non
malâ fide: errarunt etiam in determinandis aliis iuris naturæ
legibus viri Sanctissimi, qui de quibusdam in vtramque partem
acriter disputarunt. Vnde est euidens, alterutrum saltem Theo-
logorum dissentantium, ius naturæ in propositâ quæstione igno-
rasse. Et erit quisquam qui dicere audeat, hæc quæ tantis viris
fuerint obscura aut ignorata, ab hebeti & rustico ingenio, qui-
que numquam ratiocinando consequentiam vllius momenti per-
texuit, ignorari non posse, aut certè ignorantem esse ex cri-
mine? Vnde enim ista potuit ediscere, qui nec suo ingenio id
potuit assequi, nec vllum profus habuit qui hæc ignorantem
edoceret?

42.

Et verò cum hæc quæstio non à Theologis petenda sit (nullus enim locus in Theologiâ est ex quo ea dissolui possit) experien-
tiam ipsam, quæ vtinam quotidiana non esset, præcipuè confes-
sionem consulendam. Quæritur an dari possit aliqua inuincibilis igno-
rantia iuris naturalis? At à quo id quæritur? nempe à viro docto,
& iuris omnis apprime gnaro? Abs re id est. Non enim id pe-
tendum est, vir doctus quid sciat, sed homo rudis quid ignoret;
atque inde iudicabimus ignorare quid possit. Rudes itaque inter-
rogandi sunt quid sciant, vt sciamus quid ignorent. Nunc verò
fidem illorum, ignorantiam hanc qui negant appello; illud edi-
cant, an numquam inciderint in hominem qui bonâ fide & merâ
inseitiâ, quædam præcepta naturæ ignorarit? Sin etiam? quid
ergo disputant fieri possit, quod tactum manibus tenent? Si
non; sane exiguum fuit ipsis extra scholas doctorumque subsellia,
cum hominibus commercium; raras admodum rudiorum con-
fessionibus aures præbuere. Vasquez certè de se alia testatur.

Secundâ
probatione
experientia.

Vasquez
supra.

Vidi ego, inquit, rusticum aliquem, qui pius existimabat, egrotum
iam iam moriturum, ne diu dolore mortis detineretur, in aliam partem
versare, vt citius animam exhalaret: nec umquam id sibi illicitum,
imò pius & honestus semper apparuit: quem sanè factis sufficienter
examine, mihi persuasi ignorantiam inculpabili laborasse. Nota est
passim Hispani hominis inculpata inseitia, qui Diuini honoris, &
Ecclesiæ, saltem in cœlis amplificandæ, imprimis appetens, Mau-
rorum

Rustici-
pud Vas-
quez.
Hispani co-
cidentes
pueros
Mauros à
se Baptiza-
torum

rorum infantibus pias, ut quidem sibi persuadebat, ponebat infidias; clanculum à parentibus abductos sacro Baptismi fonte abluibat; & mox në in Mahometis castra, parentum educatione concederent, trucidabat: mente adeò securâ, ut superis, si placet, innocenti infantium sanguine, religiosè admodum libasse se crederet. Cætera de genere hoc adeò sunt multa, ut nemo vnus sit qui rudium tractauit animos, qui cum hæc leget, non plurima talis ignorantie exempla possit experientia suâ doctus suggerere.

*Aliorum
in quos ego
inculc.*

Certè plures inueni ego, quibus numquam innotuerat, molli-
tiam inter lethalia peccata reputari; imò qui ne minimum quidem peccatum esse suspicabantur. Vnde enim scientiam hanc hausissent; qui honestissimâ in domo enutriti, ne verbum quidem inaudierant, quod castis auribus esset offendiculo? Neque exinde criminis suspicionem aliquam ipsis inhæsisse arguas, quòd alienos oculos subterfugerent, infanda hæc dum committebant: multæ enim actiones subtrahuntur oculis, quæ tamen cum exercentur, minimè vertuntur crimini. De horum genere, credebant has sordes esse; & sic per meram ignorantiam, in multos annos excreuerant cum ætate vitia. At inquires, inculpatam fuisse ignorantiam quis spondebit? Ego sanè spondeo. Nam ut primùm de crimine sunt edocti, ira cohorrerunt animo & verò etiam corpore, ut stupor ipse, & Dei quem credebant offensi reuerentia nullam mihi de præcedente ignorantia, & quidem inculpatâ dubitationem relinquerent. Præterea subsecuta emendatio fidem fecit indubitam. Tantus enim eos, non ingrati cæterò quin criminis horror inuasit, crimen esse vbi intellexere, ut per multos annos istud committere in animum numquam induxerint; tantus erat Dei offendendi timor, tanta religio. Et hos credat quis, pacatè tranquilleque vixisse cum offensi tam enormiter numinis Conscientiâ? barbarus sim & humanitatis omnis exors, hoc si iudicem. Quinimò eorum vnus, ne quidem primos, ad repetendum cui diu assueuerat crimen, impulsus naturæ postmodum vniquam persensit. Adeò sanctus hic horror præteritorum scelerum imagines fugarat. Quòd sanè, inculpatam prorsus ignorantiam fuisse, euidentissimum facit argumentum. Maneat igitur decisum penitus, aliquarum legum quæ juris naturæ sunt, ignorantiam dari posse inculpatam, quæ prima erat quæ-
stionis

tionis propositæ pars. Ad secundam transeamus, in hac turbarum est plusculum; pacatè agendum est tamen, ne si clamem, turbas augeam. Clarè tamen loquendum est, vt intelligar.

§. VII.

Ostenditur expositam hanc ignorantiam inculpatam Iuris naturæ, excusare ab omni culpâ ea, qua ex illâ committuntur.

44. **A**lterum quæstionis caput erat, an ignorantia inuincibilis Iuris naturæ, quam dari posse ostendimus, etiam à culpâ excuset actiones quæ eam consequuntur. Vniuersim id affirmauimus, iisdè inducti rationibus, quibus id de tribus reliquis ignorantia generibus est ostensum. Hic verò nonnullis mouetur stomachus, iis inquam, qui sese Augustini cuiusdam gloriantur esse sectatores; sed recentis admodum atque hesterni. Vt vt sit, assurgunt atrociter; & tam multa ingerunt in veram sententiam dictoria & scommata, vt præ iis eorum antesignanus planè fuerit modestus. Singula refellere non est animus, aut lubentia.

45. Ast istud imprimis peto, cur neotericam aut nouam hanc doctrinam esse dicant, & quasi nuper adinuentam à quibusdam, quos, ne Theologos nominent, modò *Probabilistas*, modò per contemptum *Casuitas* vocat nescio quis ficto nomine Wendrockius, aliique huius farinae homines, cum tamen Ianssenius ipse fateatur *videri generale Scholasticorum pronuntiatum, quod quidquid ex inuincibili sit ignorantia, hoc ipso culpâ vacet*. Fatetur id etiam ingenuè, sed & deplorat impiè, harum omnium turbarum primus auctor Lutherus. Hæc eius verba sunt. *Scholastici inuincibilem ignorantiam dixerunt excusabilem, que simpliciter à toto excuset; id est peccatum omne tollat. Tanta cæcitas est in Papæ scholis, & Ecclesiis*. Ecce, vt vniuersalem fuisse hanc doctrinam suo quo vivebat tempore Lutherus ingemiscat. Non igitur à Casuistis temerè adinuenta & conflata, quos heri natos, vt auctoritatem iis adimat asserit idem Wendrockius. *Decem inquit ac quinque seculis Ecclesia floruit, antequam hæc Casuistarum seges exoreretur*. Quasi verò eius secta, de auitâ sibi antiquitate possit ablandari, quam nuper, fungi instar, vna nox peperit; & quod peius est,

Ignorantiâ juris naturæ inuincibilem à peccato excusare non est recenter ad inuenta sententia.

Iansf. ro. 2. l. 2. c. 2.

Lutherus in c. 12. Genes.

Wendroc. in nota 1. ad epist. 5. sec. 6. §. 3.